

Список використаних джерел

1. Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки: затверджено Законом України від 20 червня 2022 року № 2322-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>.

2. Про лобіювання: Закон України від 23 лютого 2024 року № 3606-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2024. № 18. Ст. 77. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3606-20#Text>.

3. Положення про Реєстр прозорості: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2024 р. № 1175. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1175-2024-%D0%BF#Text>.

4. Правила етичної поведінки суб'єктів лобіювання: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2024 р. № 1128. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-pravyl-etichnoi-povedinky-subiektiv-lobiuvannia-a1128>.

5. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за порушення законодавства у сфері лобіювання : Закон України від 21 березня 2024 року № 3620-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2024. № 22. Ст. 195. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3620-20#Text>.

6. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1–212–24): від 7 грудня 1984 року № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

7. Штерн В. Лобізм як явище політичного життя (теоретико-методологічний аспект). *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. 2016. Том 1. Випуск 10. С. 32–38. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/article/download/PDF>.

Вандін Євгеній Валерійович,

здобувач науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності навчально-наукового інституту поліцейської діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ЗАХОДИ ЗІ ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Корупція була і залишається одним із головних чинників, що реально загрожує національній безпеці та конституційному ладу в країні, про що яскраво засвідчив корупційний скандал, в якому детективи Національного антикорупційного бюро України підозрюють

співзасновника студії «Квартал 95» Тімура Міндіча у створенні злочинної організації, «відмиванні» коштів, отриманих злочинним шляхом, та незаконному впливі на колишнього Міністра оборони України Рустема Умерова. Вказані події сколихнули не лише вітчизняне, а й міжнародне середовище, які можуть призвести до не передбачених наслідків. Попередні результати вказаних подій вже засвідчили низку фактів:

1) відсутність реального політичного прагнення боротися з корупцією;

2) втягнення у корупційні діяння вищого ешелону влади, зокрема тих керівників органів, які були обрані за результатами проведеного відкритого конкурсу;

3) вилучення великої кількості готівкової валюти в банківській упаковці засвідчує про недосконалість системи з протидії «відмивання» коштів отриманих в результаті протиправних діянь, та незаконного збагачення;

4) півтора року розробки Національного антикорупційного бюро України вказує на недовіру антикорупційним органам з боку юридичних осіб, які приймають участь у державних закупівлях, зокрема в сфері енергетики, оборони та можливо й інших критичних для держави сферах;

5) тиск влади на антикорупційні інститути громадянського суспільства значною мірою вплинув на їх ефективну участь у боротьбі з корупцією.

Вказане обумовлює прийняття низки організаційних та правових заходів, спрямованих на зниження рівня корупції у країні, до яких можна віднести:

– силові антикорупційні заходи.

Перша група заходів має каральний характер, що полягає в посиленні державного контролю, яке деякі фахівці називають однією з причин розквіту корупції у країнах, що розвиваються. Існує певна закономірність, за якою силова практика призводить до нового витку корупції, оскільки кожен силовий акт потребує складного адміністрування, суттєвих витрат на виконання контрольних функцій, збір інформації, виявлення та затримання підозрюваних, доведення вини, засудження та утримання у в'язниці;

– превентивні антикорупційні заходи.

Друга група антикорупційних заходів має превентивний, запобіжний характер і спрямована проти внутрішніх причин, а не зовнішніх проявів корупції. Тому вона не містить недоліків,

притаманних силовим методам. Вивчення антикорупційної практики дало змогу сформувавши основні напрями стратегії боротьби з корупцією, яка складається з наступних блоків:

1. Створення інституційних основ:
 - забезпечення подальшої незалежності антикорупційних органів;
 - здійснення перевантаження керівництва органів влади, із залученням інститутів громадянського суспільства;
 - розширення сфери дії парламентського контролю.
2. Створення механізмів політичної відповідальності:
 - розвиток політичної конкуренції, що у післявоєнний час повинно сформувати нові авторитетні політичні сили, які будуть користуватися довірою суспільства.
3. Розвиток та розширення можливостей громадянського суспільства:
 - гарантування свободи слова та інформації;
 - посилення ролі інститутів громадянського суспільства у боротьби з корупцією.
4. Розвиток конкурентного приватного сектора:
 - реструктуризація монополій з метою підвищення конкурентноздатності ринку;
 - усунення бар'єрів входу на ринок, пов'язаних з необхідністю отримання різноманітних дозволів;
 - запровадження прозорих механізмів корпоративного менеджменту;
 - розширення прав асоціацій та громадських об'єднань суб'єктів господарювання.
5. Удосконалення управління державним сектором:
 - прийом на державну службу на підставі професійності, заслуг і досягнень, гідна оплата праці державних службовців;
 - децентралізація влади;
 - підвищення прозорості бюджетного процесу в сфері діяльності контрольно-наглядових органів;
 - забезпечення прозорих виборчих процедур на керівні посади органів влади.

Вважаємо, що до вказаних заходів необхідно включити, як окремий блок, удосконалення вітчизняного законодавства, яке, на думку багатьох дослідників, має винятково важливе значення для створення антикорупційного середовища.

Загальний метод боротьби з корупцією повинен базуватися на усвідомленні суспільної важливості цієї проблеми, наявності стратегії здійснення конкретних практичних заходів, участі в них громадськості, діяльності державних адміністрацій та контролюючих органів із залученням засобів масової інформації, представників підприємств приватного сектору тощо.

Все вищевикладене має сприяти проведенню подальших наукових досліджень, наданню науково обґрунтованих практичних рекомендацій і прогнозів антикорупційним органам щодо обрання більш ефективної стратегії протидії проявам корупції, втіленню нових критеріїв оцінки їх діяльності. Для цього необхідно враховувати результати і наслідки не лише кримінально-правових, а й інших заходів, спрямованих на нейтралізацію цих негативних соціальних явищ.

Вовчок Роман Юрійович,

аспірант наукової лабораторії з проблем протидії злочинності Навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ

ПРАВОВІ ЗАГРОЗИ НЕГЛАСНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ

У сучасних умовах протидія корупційним злочинам вимагає не лише високого професіоналізму суб'єктів протидії цим деліктам, але й ефективної системи забезпечення безпеки негласних співробітників, залучених до цього процесу. Негласні співробітники відіграють ключову роль у викритті складних корупційних схем, однак при цьому постають перед численними загрозами. Тому неналежний рівень їх захисту може мати серйозні наслідки як для самих співробітників, так і для успішності кримінальних проваджень щодо корупційних злочинів.

Неможна оминати увагою недосконалість законодавства, що регламентує застосування заходів забезпечення безпеки негласних співробітників. Це обумовлює відсутність реальних гарантій захисту конфідентів під час та після розслідування корупційного злочину.

В умовах недосконалого законодавства або корумпованої правоохоронної та судової системи, сам негласний співробітник може бути об'єктом фабрикації матеріалів кримінального провадження або потерпілим від розголошення певних відомостей тощо. Наприклад, йому можуть інкримінувати провокацію підкупу (ст. 370 КК України), навіть якщо його дії були санкціоновані та задокументовані.